

UN PROCES POLITIC RĂSUNĂTOR?
HONORIU BĂNESCU DE LA PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL CU
ARMAND CĂLINESCU DE LA PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC

AUREL RADU*

Partidul Național Liberal reprezentat de figura emblematică a lui Ionel Brătianu, decedat în 1927, pierde în 1928 alegerile naționale după o perioadă lungă de timp la conducerea țării, în favoarea Partidului Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu și argeșeanul Ion Mihalache.

În acest context, în județul Argeș este numit prefect piteșteanul Armand Călinescu¹, cu domiciliul pe atunci în Pitești, în bulevardul Elisabeta, nr. 38. Cu ocazia ședinței Consiliului Județean Argeș, de la 1 iunie 1929, se afirma că nou numitul prefect, a găsit în urma unei anchete nereguli cu privire la modul în care au fost cheltuiți în trecut banii publici: „Cu prilejul anchetei cerute de prefect la serviciul contabilității și făcută acum de dl. inspector general Ștefănescu, s-au găsit peste 6.000.000 lei cheltuiți fără acte justificative. Și cum să nu fie mare dezordinea când chiar oameni ca fostul prefect Bănescu și fostul subprefect Păunescu au cheltuit primul de 250.000 lei și al doilea de 160.000 lei, fără a avea grijă să prezinte acte justificative”². Inclusiv într-un ziar local din Pitești se arată că la Prefectură s-a practicat sistemul „fondurilor secrete”: „Și ceea ce este mai trist, este că de multe ori aceste sume cheltuite fără paza formelor legale, proveneau din diferite subvenții, pe care din oficiu delegația permanentă le impunea în bugetele bietelor comune. Și nu sunt mici aceste sume cheltuite fără acte justificative”³. Trebuie menționat că aceste „verificări” în actele contabile ale prefecturii se făceau într-o perioadă care a coincis pe plan național cu gravele probleme economice cauzate de marea criză economică mondială (1929-1933).

La recomandarea Inspectoratului General Administrativ și a Ministerului de Interne, prefectul țărănist Armand Călinescu îi trimite o adresă fostului prefect liberal și avocat Honoriu Bănescu⁴, domiciliat în Pitești, pe strada Brătianu, nr. 35, cu următorul conținut: „Cu onoare vi se face cunoscut că ni s-a depus de către Administrația

* Serviciul Județean al Arhivelor Naționale - Argeș, Pitești.

¹ A fost prefect de Argeș pentru o scurtă perioadă de timp, între noiembrie 1928 - iunie 1929.

² Monitorul Județului Argeș, anul XL, nr. 1210 din 10 iunie 1929, p. 4.

³ Tribuna Comerțului, Pitești, anul III, nr. 44, din 10 iunie 1929, nr. 7, p. 2.

⁴ A fost prefect de Argeș în două rânduri, între februarie – septembrie 1919 și între ianuarie 1922 - martie 1926. A fost, de asemenea, șeful PNL Argeș.

Financiară de Argeș, ordinele de plată mai jos notate emise pe numele dv. la care nu ați anexat actele cu care urma a justifica întrebuințarea sumelor în scopul ce vi s-a dat. În consecință, vă rugăm să binevoiți ca de urgență să ne depuneți actele în chestiune spre a fi atașate de noi la ordinele de plată urmând a fi înaintate Înaltei Curți de Conturi ordinul de plată nr. 63/1924 în sumă de lei 115.017”⁵. Sumele de bani menționate în adresă s-au dat comunelor din județul Argeș, imediat după Primul Război Mondial, pentru a fi folosite la construirea unor localuri de școală sau la reconstrucția celor afectate în urma conflagrației.

În loc să dea lămuriri impuse de această adresă, fostul prefect, dă următorul răspuns reprodus textual: „Această adresă trimisă mie, după ce v-ați permis ca în Consiliul Județean să faceți insinuațiuni incalificabile pe contul meu, îmi apare ca o încercare stângace prin care căutați a vă legitima ușuratică procedare. Lipsa de loialitate v-a determinat a face simple insinuațiuni, fără a îndrăzni să riscați afirmațiuni categorice care v-ar fi putut duce înaintea justiției pentru calomnie. Aceste insinuațiuni ați avut grijă a le da și publicității în organul local pe care, probabil, nu cu sacrificii personale, l-ați pus în serviciul de reclamă al persoanei voastre care, se pare, este grav afectat de hipertrofia eului. Considerațiuni de oportun bizantinism, v-au determinat ca după aceste incalificabile fapte, să-mi trimitați această adresă pe care ați socotit-o necesară [...] multor eventualități. Veți înțelege, sper, că v-ați înșelat nădăjduind că mă voi preta acestui genial joc! Dacă totuși această insolită adresă, făcând excepție de la obișnuita ipocrizie a actelor voastre, reprezintă cu adevărat sfânta dv. Inocență [...] în materie administrativă, în acest caz, dați voie să deplâng administrațiile în fruntea căror conducători sunt puși pentru merite cu totul străine de administrație. Primiți considerațiunea ce vi se cuvine”⁶.

Având în vedere acest răspuns, prin care Honoriu Bănescu refuză categoric de a da lămuriri cerute, se ajunge la punerea unui sechestru pe unele bunuri mobile (două paturi, un birou, două fotolii, o canapea, două șifoniere și șase scaune) ale acestuia, în contul ordonanței de plată fără acoperire din contabilitatea Prefecturii Argeș.

Acesta a fost motivul care îl determină pe fostul prefect liberal Honoriu Bănescu să intenteze în 1930, la Tribunalul Argeș, un proces cu iz politic împotriva lui Armand Călinescu, așa cum reiese din dosarul cauzei de judecată: „Numitul pârât Armand Călinescu, folosind funcțiunea ce ocupa și abuzând de ea, a recurs la această măsură în contra mea numai din considerațiuni de ordin politic, cu vădită rea intențiune de a mă vexa și defăima și a stăruit în ea” și îi cere acestuia din urmă, daune morale și materiale fixate global la suma de 100.000 lei⁷.

În sprijinul cauzei sale, Honoriu Bănescu deține și el un certificat din octombrie 1929, eliberat de secretarul Consiliului Județean Argeș, Ștefan Aricescu, prin care justifică o parte din suma care îi era imputată, avându-se în vedere „dezordinea în care s-au găsit scriptele contabilității Prefecturii”.

⁵ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale – Argeș (în continuare, S.J.A.N. - Argeș), fond Tribunalul Argeș, dosar 91/1930, nenumerotat.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

Ministrul de Interne țărănist, Alexandru Vaida Voievod, dă, la scurt timp, un ordin prin care solicita deschiderea unei anchete la Prefectura Argeș de către inspectorul M. Miloteanu. Acesta consemnează, în noiembrie 1929, că secretarul Consiliului Județean, Ștefan Aricescu este principalul vinovat, întrucât a eliberat un certificat cu „afirmațiuni neexacte spre a fi folosit într-un proces contra Prefecturii”, în timp ce subprefectul Antoniu este exonerat de orice răspundere: „Socotim că dl. subprefect Antoniu nu cu rea credință a schimbat acel certificat, ci din prea multă încredere pe care o avea în subalternii săi și din cauza firei sale slabe și încrezătoare”. Urmează o sarabandă a actelor contradictorii, astfel că, dintr-un alt certificat, din octombrie 1931, eliberat tot de subprefectul Antoniu, reiese în mod clar că Honoriu Bănescu, nu are vreo restanță financiară față de Prefectura Argeș⁸!

Conflictul juridic dintre cei doi politicieni, se mută în mod fătîș, din sala de judecată, pe terenul șicanelor parlamentare, când, în 1935, deputatul Honoriu Bănescu îl acuză „în mod calomnios” pe Armand Călinescu că în calitate sa de secretar general la Ministerul Agriculturii, în 1929, a primit un onorariu de 500.000 lei în „Afăcerea Tischler Burger” referitoare la exproprierea pentru reforma agrară din 1921 a unui domeniu de 16.000 jugăre cadastrale, proprietatea soților Tischler din plasa Huedin, județul Cluj⁹. Armand Călinescu, fiind recunoscut pentru calitatea sa oratorică, nu irosește ocazia și își atacă adversarul: „Vedeți domnilor deputați ce cuvântare mediocră a ținut domnul Bănescu, vedeți cu cine fac eu politică la Argeș, propriu-zis mă joc cu el sau mai exact îmi bat joc!”¹⁰.

Deși exista o lege prin care trebuia să se urgenteze soluționarea cauzelor civile, de abia după zeci de amânări, cu motivații dintre cele mai hilare (având „în vedere că orele sunt înaintate, trecute de 7 PM, amână din oficiu cauza”), Tribunalul Argeș dă o decizie cu apel în anul 1933, prin care Honoriu Bănescu pierde procesul intentat lui Armand Călinescu. Tribunalul constată că prefectul Armand Călinescu a acționat cu bună credință când a solicitat verificarea ordonanței de plată efectuată în numele fostului prefect Honoriu Bănescu și că „procedura sa a fost cel mult o culpă de serviciu, care nu-i atrage responsabilitate personală”¹¹.

În aceste condiții, avocatul liberal Bănescu face recurs la Curtea de Apel București, Secția a III-a, care, prin decizia din 1937, arată că Armand Călinescu, în calitate de prefect, nu avea „dreptul de a verifica și aproba conturile județene, astfel că ordinul său de executare depășea atribuțiile sale de prefect și constituia o culpă care îi atrăgea răspunderea civilă” și-i acordă, așadar, avocatului Honoriu Bănescu suma de 5.000 de lei, cu titlu de daune¹².

Pus în fața acestei decizii, Armand Călinescu, atunci cu domiciliul în București, strada Clunet, nr. 12, face, în anul următor, recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție. Înalțul for nu a mai apucat să dea sentința definitivă, întrucât, în septembrie 1939, Armand Călinescu a fost asasinat de legionari. Practic, procesul pornit în urmă cu 10 ani, se încheie fără a exista o hotărâre definitivă și irevocabilă, însă teoretic, de

⁸ *Ibidem*.

⁹ Dima Romus, *Armand Călinescu*, București, 2001, apud www.armandcalinescu.go.ro, 2012.

¹⁰ General Marin Ionescu, *Armand Călinescu, 3 iulie 1972, (Arhiva familiei)*, apud www.armandcalinescu.go.ro, 2012.

¹¹ S.J.A.N. – Argeș, fond Tribunalul Argeș, dosar 91/1930, nenumerotat.

¹² *Ibidem*.

abia în ianuarie 1956, Tribunalul Suprem al RPR, cel mai înalt for judecătoresc din perioada comunistă, care înlocuia fosta Înalță Curte de Casație și Justiție, printr-un exces de legalitate specific regimului, constată că recursul declarat de fostul prim-ministru Armand Călinescu e perimat, după 18 ani de la asasinarea acestuia!

În urma cercetării întregului dosar al cauzei de judecată, reiese modul de-a dreptul suspect, al instanțelor de judecată din perioada interbelică care își poziționează de fiecare dată decizia în chip diferit ținând cont de partidul aflat la conducerea țării. Așadar, în timpul guvernului țărănist condus de Alexandru Vaida Voievod, în care Armand Călinescu este subsecretar de stat la Ministerul de Interne, avocatul liberal Honoriu Bănescu pierde procesul intentat lui Armand Călinescu la Tribunalul Argeș (sentința 297 din 10 iulie 1933), iar în timpul guvernării liberale a lui Gheorghe Tătăărăscu, avocatul țărănist Armand Călinescu pierde în recurs, la Curtea de Apel București (decizia 280 din 23 iunie 1937). Cu alte cuvinte, justiția română suferea de aceleași racile vechi, care însă nu i se pot imputa în totalitatea lor: tergiversarea proceselor „sensibile”, imixtiune politică, părtinire și interpretare în mod diferit a acelorași fapte și prevederi legale.

A RESONANT POLITICAL TRIAL? HONORIUS BANESCU OF THE NATIONAL LIBERAL PARTY VERSUS ARMAND CALINESCU OF THE NATIONAL PEASANT PARTY

Abstract

A political conflict broke out between the newly appointed prefects of Arges County in 1928, Armand Calinescu, representing the National Peasant Party, and Honorius Banescu, the former prefect of Arges County and Liberal National Party leader of Arges. The former prefect was accused of using a part of public money for the building or reconstruction of the schools affected after World War I for his own personal interest.

The trial of the two politicians lasted for 10 years, until the last forum of the country's judiciary, the High Court of Cassation and Justice, which should have stated a final ruling in this trial, however it did not succeed, given that in 1939 the Prime Minister of the country, Armand Calinescu, was assassinated by legionnaires.